МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026 року

Харків
ХНМУ
2026

УДК 159.9:616.89

Редакційна колегія:

М'ясоєдов В. В. – голова, ректор Харківського національного медичного університету, д.мед.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Савєльєва Н. М. – перший проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. н., професор;

Кривошапка О. В. – проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного медичного університету, к.мед.н., доцент;

Наконечна О. А. – проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Кадикова О. І. – декан І медичного факультету Харківського національного медичного університету, д. мед. наук, професор;

Абасалієва О. М. – в.о.зав кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, к. психол. н.;

Соколова І. М. – професор кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету, д. психол. н.;

Забєліна О. С. – викладач кафедри загальної та клінічної психології Харківського національного медичного університету.

Клінічна психологія та психічне здоров'я: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 23 квітня 2026 р.). Харків : Харківський національний медичний університет, 2026. 116 с.

У збірнику представлено матеріали науковців, практичних психологів, викладачів, здобувачів вищої освіти та фахівців у сфері психічного здоров'я з різних регіонів України. Доповіді присвячено актуальним проблемам клінічної психології, психічного здоров'я, психотерапії, психологічної реабілітації, кризової та травмофокусованої допомоги, психосоціальної підтримки в умовах війни, а також сучасним підходам до професійної підготовки фахівців психологічного профілю.

Наукове видання рекомендовано науково-педагогічним працівникам, психологам-практикам, психотерапевтам, докторантам, аспірантам, магістрантам, здобувачам вищої освіти та всім, хто цікавиться сучасними проблемами клінічної психології та збереження психічного здоров'я.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, а також за граматичні й стилістичні помилки.

УДК 159.9:616.89

ТРАВМА ТА ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕС У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ДІАГНОСТИКИ І ПСИХОТЕРАПІЇ *Лебедєва А. О., Абасалієва О. М., Лейман В. О.*	70
ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я У ЦИФРОВУ ЕПОХУ (ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ, ІНФОРМАЦІЙНОГО ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ ТА ЦИФРОВОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ НА ПСИХІКУ) *Лейман В. О.*	71
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОК ЯК МОДУЛЯТОР ЗДОРОВОГО ТА НАДМІРНОГО (КОМПУЛЬСИВНОГО) ДОГЛЯЛУ ЗА ЗОВНІШНІСТЮ *Лісняк О. О.*	73
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ПІД ВПЛИВОМ ТРАВМАТИЧНИХ ПОДІЙ *Мирошниченко Я.В., Віденєєв І.О.*	74
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФІЛАКТИКИ ТРИВОЖНИХ СТАНІВ: СИНЕРГІЯ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕРАПІЇ ТА ТЕХНІК МАЙНДФУЛНЕС *Мушинська Г.О.*	75
СОЦІАЛЬНА СТИГМАТИЗАЦІЯ ТА САМОСТИГМАТИЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ *Недайхліб С.С.*	76
САМОРЕГУЛЯЦІЯ ЯК ВНУТРІШНІЙ РЕСУРС ФОРМУВАННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ *Омельчук В.С., Зайцева О.О.*	77
ВПЛИВ ПАРЕНТИФІКАЦІЇ НА ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ, ЩО ПРОЖИВАЮТЬ У СЕРЕДОВИЩІ ЗЛОВЖИВАННЯ БАТЬКАМИ ПАР *Павловська А. І.*	78
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ З РІЗНОЮ САМООЦІНКОЮ *Пилипенко В. Р.*	79
ВПЛИВ ТРАВМАТИЧНИХ ВОЄННИХ ПОДІЙ НА ГОТОВНІСТЬ ЖІНОК ЮНАЦЬКОГО ВІКУ ДО ВСТАНОВЛЕННЯ ДОВГОТРИВАЛИХ РОМАНТИЧНИХ СТОСУНКІВ *Притула Є. О.*	81
ПРОКРАСТИНАЦІЯ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ *Радіонова В.І.*	82
ПСИХОСОМАТИЧНІ РЕАКЦІЇ У СПОРТСМЕНІВ В УМОВАХ ЗМАГАЛЬНОГО СТРЕСУ *Радько О.В., Олефіренко С.С.*	83
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ТРИВОГИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ *Радько О.В., Соловей І.В.*	84
РОЗВИТОК РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ САМОТНОСТІ *Романовська О.О.*	85
ВПЛИВ СТРЕСУ НА ФІЗІОЛОГІЮ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ТВАРИН ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДИСЕРТАЦІЇ О.В. РЕПРЬОВА (1988 Р.) *Рябоконь Є.М., Рябоконь Р.Є.*	85
ДО 150-РІЧЧЯ Ю.М. ГОФУНГА – ЗАСНОВНИКА КАФЕДРИ КОНСЕРВАТИВНОГО ЗУБОЛІКУВАННЯ ХАРКІВСЬКОГО МЕДИЧНОГО ІНСТИТУТУ. ПРОФІЛАКТИКА ПСИХОЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ЛІКАРІВ-ОДОНТОЛОГІВ *Рябоконь Є.М., Рябоконь Р.Є.*	86
ОСОБИСТІСНІ ЧИННИКИ САМОПОШКОДЖУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ У КОНТЕКСТІ СУЇЦИДАЛЬНОГО РИЗИКУ *Рябуха К. О.*	87

сімейні відносини можуть посилювати негативний вплив стресу та сприяти розвитку психічних порушень. Як підкреслює С. Джонсон (С. Джонсон, 2004), якість емоційного зв'язку між членами сім'ї визначає їх здатність до спільного подолання труднощів і відновлення після криз.

Сучасні підходи до підтримки психічного здоров'я все частіше включають сім'ю як активного учасника психотерапевтичного процесу. Сімейна терапія, психоосвіта, тренінги батьківської компетентності та програми підтримки сімей сприяють покращенню комунікації, зниженню рівня конфліктності та підвищенню емоційного благополуччя всіх її членів.

Отже, роль сім'ї у формуванні та підтримці психічного здоров'я особистості є визначальною, оскільки саме в сімейному середовищі закладаються основи емоційного розвитку, соціальної взаємодії та психологічної стійкості. Встановлено, що якість сімейних взаємин, стиль виховання та характер прив'язаності суттєво впливають на психічне благополуччя людини на різних етапах її життя.

Ефективна підтримка психічного здоров'я передбачає залучення сім'ї до процесу психологічної допомоги, розвиток навичок конструктивної комунікації, формування емоційної близькості та взаємної підтримки. Особливу роль сім'я відіграє у подоланні кризових ситуацій, виступаючи як ресурс стабілізації та відновлення.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні ефективності сімейно орієнтованих програм підтримки психічного здоров'я, а також у розробці інноваційних підходів до роботи з сім'ями в умовах сучасних соціальних викликів.

ТРАВМА ТА ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕС У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ДІАГНОСТИКИ І ПСИХОТЕРАПІЇ

Лебедєва А. О., Абасалієва О. М., Лейман В. О.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Проблема психічної травми та посттравматичного стресу набуває особливої значущості в умовах сучасних соціальних трансформацій, зокрема війни, масових переміщень населення, втрат і хронічної невизначеності. Травматичний досвід, пов'язаний із загрозою життю, насильством або свідченням катастрофічних подій, суттєво впливає на психічне функціонування особистості, змінюючи її емоційні, когнітивні та поведінкові реакції. Психологічна травма порушує базові системи безпеки, довіри та контролю, що формують основу психічної стабільності.

Значне поширення посттравматичного стресового розладу серед військовослужбовців, ветеранів і цивільного населення зумовлює необхідність удосконалення підходів до його діагностики та психотерапевтичної допомоги. У умовах українського суспільства ця проблема має не лише клінічний, але й соціально значущий характер, оскільки впливає на процеси адаптації, міжособистісної взаємодії та функціонування громади (О. М. Кокун, 2017).

Сучасне розуміння психічної травми ґрунтується на її багатовимірній природі, що охоплює емоційний, когнітивний, поведінковий і соматичний рівні. Травматичні події можуть спричиняти формування посттравматичного стресового розладу, який характеризується повторним переживанням травматичного досвіду, уникненням нагадувань про травму, підвищеною збудливістю та негативними змінами у когнітивній та емоційній сферах. Травма зберігається не лише у вигляді спогадів, але й на рівні тілесних реакцій, що зумовлює необхідність інтеграції тілесно орієнтованих підходів у психотерапію.

Важливим етапом роботи з травмою є її своєчасна та точна діагностика. Сучасні підходи передбачають використання як клінічних інтерв'ю, так і стандартизованих психодіагностичних методик, спрямованих на виявлення симптомів посттравматичного стресу, рівня тривожності, депресії та супутніх розладів. Відповідно до класифікаційних систем DSM-5 та МКХ-11, діагностика ПТСР базується на чітко визначених критеріях, що

дозволяють диференціювати його від інших психічних станів. Важливо враховувати індивідуальні особливості переживання травми, оскільки симптоматика може варіювати залежно від типу травматичного досвіду та особистісних характеристик.

Сучасні психотерапевтичні підходи до роботи з посттравматичним стресом базуються на принципах доказовості, поетапності та індивідуалізації. Одним із найбільш ефективних напрямів є когнітивно-поведінкова терапія, яка передбачає роботу з дисфункціональними переконаннями, пов'язаними з травматичним досвідом, а також поступову десенсибілізацію до травматичних спогадів. Важливу роль відіграє також метод десенсибілізації та репроцесінгу рухами очей, спрямований на переробку травматичних спогадів і зниження їх емоційної інтенсивності.

Поряд із цим, значного поширення набувають тілесно орієнтовані та інтегративні підходи, які враховують роль фізіологічних реакцій у процесі переживання травми. Як зазначає П. Левін (П. Левін, 2010), робота з тілесними відчуттями дозволяє відновити природні механізми саморегуляції та знизити рівень хронічного напруження. Важливим є також застосування арттерапевтичних методів, які сприяють опрацюванню травматичного досвіду на символічному рівні та забезпечують безпечний спосіб вираження емоцій.

Окрему увагу слід приділити концепції психологічної гнучкості, що активно використовується у сучасних підходах, зокрема в терапії прийняття та відповідальності. За визначенням С. Хейс (С. Хейс, 2006), психологічна гнучкість дозволяє особистості ефективно взаємодіяти з травматичним досвідом, не уникаючи його, але й не дозволяючи йому визначати поведінку. Це сприяє формуванню більш адаптивних стратегій реагування та відновленню життєвої активності.

Сучасні підходи до психотерапії посттравматичного стресу характеризуються інтеграцією різних методів і орієнтацією на комплексний вплив на особистість. Вони поєднують когнітивні, емоційні, тілесні та поведінкові компоненти, що забезпечує більш глибоке та стійке опрацювання травматичного досвіду.

Отже, психічна травма та посттравматичний стрес є складними багатовимірними феноменами, що потребують системного підходу до діагностики та психотерапевтичної допомоги. Сучасні наукові підходи доводять, що ефективна робота з травмою можлива лише за умови поєднання різних методів, які враховують як психологічні, так і фізіологічні аспекти її переживання.

Діагностика посттравматичного стресу повинна базуватися на використанні стандартизованих критеріїв і водночас враховувати індивідуальні особливості особистості. Психотерапевтична допомога має бути поетапною, безпечною та орієнтованою на відновлення ресурсів клієнта, формування навичок саморегуляції та інтеграцію травматичного досвіду.

Перспективи подальших досліджень полягають у розвитку інтегративних моделей психотерапії, адаптованих до умов сучасних криз, а також у вивченні механізмів посттравматичного зростання як одного з ключових ресурсів відновлення психічного здоров'я.

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я У ЦИФРОВУ ЕПОХУ (ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ, ІНФОРМАЦІЙНОГО ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ ТА ЦИФРОВОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ НА ПСИХІКУ)

Лейман В. О.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Психічне здоров'я людини у цифрову епоху стало однією з ключових тем сучасної психології, психіатрії та інших соціальних наук. Швидкий розвиток технологій, широке поширення смартфонів, соціальних мереж та різних онлайн-платформ призвели до значних змін у житті, мисленні та взаємодії людей. На сьогоднішній день майже все спілкування, отримання новин, навчання, робота та дозвілля відбувається у цифровому середовищі. Це й